

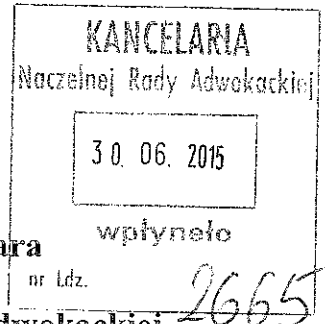
**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 26. 06. 2015 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

VIII.504.1.2015.AM

**Pan
Adw. Andrzej Zwara
Prezes
Naczelnej Rady Adwokackiej**
ul. Świętojerska 16
00-202 Warszawa

szanowny Panie Prezede

Do Rzecznika Praw Obywatelskich, który zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. Nr 254, poz. 1700, z późn. zm.) wykonuje zadania dotyczące realizacji zasady równego traktowania, wpłynął wniosek w sprawie wykładni pojęcia „osoba najbliższa” - przywołanego w przepisie art. 115 § 11 Kodeksu karnego w świetle prawa do odmowy zeznań, o którym mowa w art. 182 § 1 Kodeksu postępowania karnego.

Jak wynika ze skierowanego do Rzecznika wniosku, w analizowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowały się dwa stanowiska istotne dla oceny, czy osobą najbliższą - to jest osobą pozostającą we wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 115 § 11 kk - jest również partner tej samej płci.

Analizowane orzecznictwo Sądu Najwyższej rozstrzyga tę kwestię następująco:

1) pojęcie „wspólne pożycie” odnoszone jest wyłącznie do konkubinatu, a w szczególności do związku osób o różnej płci, odpowiadającego od strony faktycznej stosunkowi małżeństwa (którym w myśl art. 18 Konstytucji jest wyłącznie związek osób różnej płci) - postanowienie SN z dnia 7 lipca 2004 r., sygn. II KK 176/04, wcześniejsze wyroki Sądu Najwyższego - np. z dnia 12 listopada 1975 r.,

sygn. V KR 203/75, z dnia 31 marca 1988 r., sygn. I KR 50/88, ale też wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 grudnia 1997 r., sygn. II AKa 51/97;

2) termin „wspólne pożycie” obejmuje osoby, które – niezależnie od ich płci i wieku – razem ze sobą żyją, co zakłada prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego oraz (jak się zdaje) określoną więź psychiczną (wyrok SN z dnia 21 marca 2013 r., sygn. III KK 268/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2015 r., sygn. IV KO 98/14).

Niekiedy w orzecznictwie sygnalizowany jest opisany wyżej problem, jednak nie zostaje on rozstrzygnięty ze względu na stan faktyczny sprawy nieodnoszący się bezpośrednio do sytuacji osób tej samej płci pozostających w związku partnerskim (np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 października 2012 r., sygn. II AKa 349/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2010 r., sygn. V KK 296/09).

Wskazane wyżej orzeczenia Sądu Najwyższego nie odnoszą się jednak bezpośrednio do sytuacji, w której o prawo do odmowy zeznań ubiegałby się partner tej samej płci. W związku z tym, za pośrednictwem Pana Prezesa, chciałbym się zwrócić do adwokatów – członków okręgowych izb adwokackich – **z uprzejmą prośbą o przekazanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich informacji o ewentualnych wyrokach sądów rejonowych, okręgowych, apelacyjnych lub wyrokach Sądu Najwyższego, znanych adwokatom z ich praktyki, w których sądy odniosły się do podniesionej wyżej kwestii, tj. czy osobą najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 kk jest również partner tej samej płci.**

Wskazane powyżej informacje będą niezwykle pomocne w zakresie realizowanej przez Rzecznika funkcji organu do spraw równego traktowania. Uprzejmie proszę o przesyłanie informacji bezpośrednio do Zespołu ds. Równego Traktowania i Ochrony Praw Osób z Niepełnosprawnościami w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich do dnia 31 sierpnia 2015 r. (Anna Mazurczak, a.mazurczak@brpo.gov.pl, tel. 22 551 79 60).

z prośbą

